

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра кримінального права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Національної академії
внутрішніх справ

С.Д. Гусарєв

_____._____.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРАВ ТА СВОБОД ОСОБИ

Статус дисципліни: варіативна

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) рівень

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: 08

Спеціальність: 081 «Право»

Освітня програма:): 06

Форми здобуття вищої освіти: денна та заочна

Мова навчання: українська мова

Форма підсумкового контролю: залік

Київ – 2021 рік

Розробник:

Вартилецька Інна Анатоліївна, професор кафедри кримінального права,
кандидат юридичних наук, доцент

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри кримінального права НАВС, протокол № __ від _____ 2021 року.

Завідувач кафедри
кримінального права НАВС _____ Олена МАТЮШЕНКО

Схвалено Науково-методичною радою НАВС
Протокол № 6 від « 22 » березня 2021 року

Голова науково-методичної ради _____ Станіслав ГУСАРЄВ

23 березня 2021 р.

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
протокол засідання кафедри
від _____.____ 202_ № __

Завідувач кафедри

протокол науково-методичної ради від _____.____ 202_

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Програма вивчення навчальної дисципліни «Кримінально-правова охорона прав та свобод особи» складена для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю «Право» (081).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є актуальні проблеми розвитку теорії кримінального права у сфері кримінально-правової охорони прав та свобод людини, практика застосування кримінального законодавства щодо кваліфікації окремих видів кримінальних правопорушень проти прав та свобод людини, наукові концепції та тенденції вдосконалення законодавства.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Кримінально-правова охорона прав та свобод особи» мають прояв у взаємозв'язках з забезпечуючими даний курс дисциплінами: Теорія держави і права, Конституційне право, Кримінальне процесуальне право, Адміністративне право, Криміналістика, Міжнародне право, Кримінологія.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у набутті здобувачами наукового ступеня доктора філософії теоретичних та практичних знань у сфері кримінально-правової охорони прав та свобод людини, набуття навичок визначення конкретних елементів та вміння самостійного комплексного аналізу окремих складів кримінальних правопорушень, які посягають на права та свободи людини, відпрацювання навичок та умінь правильного застосування отриманих теоретичних та методичних знань під час вирішення конкретних ситуаційних задач кваліфікації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Кримінально-правова охорона прав та свобод особи» є:

поглиблене дослідження проблем та набуття вміння застосовувати норми кримінального права при кваліфікації кримінальних правопорушень проти прав та свобод людини, вивчення та аналіз нормативно-правових актів (законодавчої бази);

набуття навичок розмежовувати окремі склади кримінальних правопорушень проти прав та свобод людини за окремими ознаками та елементами цих складів;

вивчення сутності та тенденцій правового регулювання фінансових відносин;

з'ясування особливостей окремих видів кримінальних порушень проти прав та свобод людини;

дослідження окремих заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються за вчинення кримінальних правопорушень проти прав та свобод людини;

стимулювання творчого підходу та поглибленого розуміння здобувачами наукового ступеня доктора філософії сутності кримінально-правової охорони прав та свобод людини.

Пререквізити: перелік попередньо прослуханих навчальних дисциплін, теорія держави і права, логіка, конституційне право, кримінальний процес, цивільне право, Загальна та Особлива частина кримінального права, адміністративне право, міжнародне право, криміналістика.

Постреквізити: кримінально-правова кваліфікація окремих видів кримінальних правопорушень, особливості кваліфікації та розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, кримінальна відповідальність за корупційні правопорушення.

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми

За результатами опанування навчальної дисципліни «Кримінально-правова охорона прав та свобод особи» слухачі набувають інтегральну, загальну та фахову компетентності.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру при кваліфікації кримінальних правопорушень проти прав та свобод людини, а також виявлення проблемних питань у правозастосовній практиці, глибоке опанування новими цілісними знаннями та/або професійною практикою.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність створювати, висловлювати чи реалізовувати нові ідеї, методи і технології шляхом критичного та інноваційного мислення з урахуванням впливу раціональних та ірраціональних, об'єктивних і суб'єктивних факторів, а також можливих варіантів розвитку подій (ЗК-1).

2. Здатність вирішувати проблеми, досягаючи поставленої мети (цілей), через осмислення та розуміння змісту проблемної ситуації, її формулювання, планування та розв'язання, а також моніторинг одержаних результатів (ЗК-2).

3. Здатність до співпраці, командної роботи, поваги до думок і вчинків інших людей, адекватного сприйняття зауважень і пропозицій стосовно власної діяльності, конструктивного вирішення конфліктів, ефективного лідерства, прагнення досягти компромісу під час прийняття рішень, а також вміння підтримувати партнерські відносини (ЗК-3).

4. Здатність пізнати й сприйняти позитивний зарубіжний досвід з урахування поваги до різноманітностей, активної толерантності, полілогу культур і плюралізму проявів і вимірів суспільної дійсності, а також на засадах збереження та розвитку національної своєрідності (ЗК-5).

5. Здатність знаходити, перевіряти та систематизувати інформацію, використовувати різні види джерел останньої, переконливо формулювати в усній і письмовій формах аргументи відповідно до контексту певного дискурсу (ЗК-6).

6. Здатність проводити наукові дослідження та усвідомлювати соціальну відповідальність за вплив їхніх результатів на прогресивний поступ суспільства, а також урахувати під час підготовки особистої кваліфікаційної наукової праці вимоги академічної доброчесності (ЗК-11).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

1. Здатність до комплексного аналізу та розв'язання актуальних філософсько-методологічних і філософсько-правових проблем та їх осмислення в контексті різних типів праворозуміння й розвитку сучасної юридичної науки та практики, а також правоохоронної діяльності (ФК-1).

2. . Здатність обробляти, аналізувати та контекстуалізувати значні обсяги наукової інформації з різних джерел, інтерпретувати результати наукових досліджень іноземною мовою, презентувати і доводити результати наукового пошуку з проблем права іноземною мовою, спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професійних груп у національному та міжнародному контекстах (ФК-2).

3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в освітнього процесі й науково-дослідній діяльності, а також ефективно реалізовувати інформаційне право та прогнозувати напрями розвитку вітчизняної державної інформаційної політики в умовах розбудови інформаційного суспільства в Україні (ФК-3).

4. Здатність досліджувати проблеми у правовій сфері на основі наукової методології з дотриманням принципів академічної доброчесності, оцінювати та вирішувати питання педагогічної діяльності з урахуванням стандартів професійної етики та соціальної відповідальності (ФК-4).

5. Здатність аналізувати, зіставляти та узагальнювати інформацію з огляду на різні наукові погляди, інтерпретувати отримані результати наукової діяльності правової та суміжних з нею галузей знань засобами державної мови, володіти культурою усного та писемного мовлення через розуміння природи наукової мови, а також застосування її у процесі наукової та фахової комунікації в аспекті різножанрової інтерпретації (ФК-5).

6. Здатність осмислити та зрозуміти глобальні світові процеси у правовому житті суспільства, що відбуваються на міжнародному і регіональних рівнях, та їх вплив на модернізацію національної правової системи України за допомогою сучасної методології юридичної науки (ФК-7).

7. Здатність розв'язувати важливі проблеми сучасного кримінального права, базуючись на комплексних наукових знаннях загальної та особливої частин кримінального права, кваліфікації окремих видів кримінальних правопорушень, вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень, визначати переконливість аргументів у процесі оцінки кримінально-правових явищ і процесів (ФК-11).

8. Здатність виявляти, аналізувати, професійно пояснювати та обґрунтовувати причинно-наслідкові зв'язки між правовими явищами, подіями, об'єктами і процесами та досліджувати закономірності їх розвитку й перебігу з використанням інноваційних підходів і технологій (ФК-15).

9. Здатність пізнати правові явища та процеси в різних державах і культурах світу, особливості порівняльно-правового аналізу окремих об'єктів порівняльного правознавства, засвоїти наукові відомості про якісні

характеристики зарубіжного права та можливості їх використання у вітчизняній юридичній практиці (ФК-18).

Додаткові фахові компетентності, визначені за освітньо-науковою програмою:

8. Здатність застосовувати сучасні методології науково-правових досліджень та застосовувати спеціальні методи досліджень у певних галузях юридичної науки (ФК-8).

9. Здатність аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів (ФК-9).

10. Здатність використовувати наукові теорії та концепції, а також набуті практичні знання при проведенні наукових досліджень (ФК-10).

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання:

1. Розуміти та використовувати філософсько-методологічні підвалини сучасної науки, зокрема юридичної, інтегративне праворозуміння і філософсько-правову методологію під час реалізації права, наукового пошуку та організації самостійної науково-дослідної роботи (ПРН 1);

2. Кваліфіковано відображати результати науково-педагогічної діяльності в публікаціях у фахових вітчизняних і закордонних виданнях, у тому числі таких, що входять до міжнародних наукометричних баз, професійно презентувати їх на вітчизняних і міжнародних наукових конференціях, семінарах, а також мати досвід практичного використання іноземної мови в науково-педагогічній діяльності (ПРН 2);

3. Ефективно використовувати інформаційні та комунікаційні технології в освітнього процесі й науково-дослідній діяльності, а також реалізовувати інформаційне право та прогнозувати напрями формування вітчизняної державної інформаційної політики в умовах розбудови інформаційного суспільства в Україні (ПРН 3);

4. Розуміти особливості організації науково-дослідної діяльності з актуальних проблем правової теорії та юридичної практики, психолого-педагогічні закономірності професійного навчання та виховання здобувачів вищої освіти відповідно до державних стандартів, застосовувати наукову методологію та захищати результати науково-дослідної діяльності у встановленому порядку (ПРН 4);

5. Уміти спілкуватися державною мовою у професійній і науковій діяльності з огляду на види, жанри та засоби української наукової мови (в усній і писемній формах), а також монологічне, діалогічне та полілогічне мовлення, застосовувати знання української наукової мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, а також володіти культурою мови та мовним етикетом (ПРН 5);

6. Здійснювати ефективне забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави як на національному рівні, так і у

міжнародно-правових відносинах, розуміти особливості функціонування механізму приватноправового регулювання та обґрунтовувати пропозиції щодо його вдосконалення (ПРН 6);

7. Характеризувати сутність, стан і можливі вектори розвитку глобальних світових правових процесів, що відбуваються на міжнародному і регіональних рівнях, та їх вплив на вдосконалення національної правової системи України за допомогою гносеологічного потенціалу сучасної методології юридичної науки (ПРН 7).

8. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу чинного кримінального законодавства та пропозиції щодо його вдосконалення, надавати фахові висновки стосовно окремих підходів до правового регулювання кримінально-правових відносин з достатньою обґрунтованістю, пояснювати характер кримінально-правових подій і процесів з розумінням професійного та суспільного контекстів (ПРН 11).

9. Розкривати загальні та специфічні закономірності існування правових явищ та їх відображення в об'єктивній дійсності на підставі інноваційних підходів і технологій з метою використання у професійній, науковій і науково-педагогічній діяльності (ПРН 15).

10. Здійснювати аналіз національних правових систем окремих країн світу, їх типологізацію, а також юридичні наукові дослідження в контексті сучасного плюралізму правових реальностей на основі порівняльно-правового методу, усвідомлювати витоки, генезис і сучасний стан функціонування юридичних явищ і процесів у зарубіжних правових системах і виявляти тенденцій їх розвитку з метою запозичення позитивного правового досвіду у вітчизняну юридичну практику (ПРН 18).

3. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: право (08) Спеціальність: право (081)	Вибіркова	
Кількість розділів – 6	Спеціалізація:	Рік підготовки:	
		Семестр	
Загальна кількість годин 90		3	3
	Ступінь вищої освіти: доктор філософії	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання:		4 год.	4 год.
аудиторних – 2		Семінарські	
		10 год.	10 год.
		Практичні,	

самостійної роботи – 2		16	16
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		Вид контролю:	
		Екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття вищої освіти – 1/2, для заочної – 1/3

Основні теми дисципліни:

Теми семінарських занять	Теми практичних занять	Місце проведення занять
Т.1 Актуальні проблеми теорії та практики кримінально-правової охорони прав та свобод особи		навчальна аудиторія
Т.2 Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи	Т.2 Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи	навчальна аудиторія
Т.3 Кримінально-правова охорона волі, честі та гідності особи	Т.3 Кримінально-правова охорона волі, честі та гідності особи	навчальна аудиторія
Т.4 Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканності особи	Т.4 Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканності особи	навчальна аудиторія
Т.5 Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	Т.5 Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	навчальна аудиторія
Т. 6 Кримінально-правова охорона прав та свобод особи при здійсненні правосуддя	Т. 6 Кримінально-правова охорона прав та свобод особи при здійсненні правосуддя	навчальна аудиторія

5. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назва тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	Р	О	УС	ЮО
	З них:		З них:	

		лекції	семінар	практичні	самостійно		лекції	семінар	практичні	самостійно
Тема 1. Актуальні проблеми теорії та практики кримінально-правової охорони прав та свобод особи	14	2	2	-	10	14	2	2	-	10
Тема 2. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи	16		2	4	10	16		2	4	10
Тема 3. Кримінально-правова охорона волі, честі та гідності особи	14		2	2	10	14		2	2	10
Тема 4. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканності особи	14		2	2	10	14		2	2	10
Тема 5. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	14			4	10	14			4	10
Тема 6. Кримінально-правова охорона прав та свобод особи при здійсненні правосуддя	18	2	2	4	10	18	2	2	4	10
Всього:	90	4	10	16	60	90	4	10	16	60

Форма контролю – **ЕКЗАМЕН**

6. Плани семінарських та практичних занять

Плани семінарських занять

Тема 1. Актуальні проблеми теорії та практики кримінально-правової охорони прав та свобод особи

Семінарське заняття – 2 год.

1. Права та свободи людини і громадянина як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Доктринальні проблеми забезпечення кримінально-правової охорони прав та свобод особи.
3. Генеза законодавства, що регламентує кримінально-правову охорону прав та свобод особи.
4. Міжнародний та зарубіжний досвід регламентації кримінально-правової охорони прав та свобод особи.
5. Актуальні проблеми практики застосування законодавства, що регламентує кримінально-правову охорону прав та свобод особи.

Тема 2. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи

Семінарське заняття – 2 год.

1. Життя та здоров'я особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за вбивство. Особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак різних видів вбивства.
3. Окремі питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти здоров'я особи.

Практичне заняття – 4 год.

1. Умисне вбивство та умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Жорстоке поводження, поводження, що принижує честь і гідність особи. Стан сильного душевного хвилювання та раптовість виникнення такого стану: проблеми визначення в теорії та практиці.
2. Доведення до самогубства. Способи доведення до самогубства: проблеми кримінально-правової оцінки в теорії та практиці.
3. Домашнє насильство. Зміст ознак домашнього насильства. Питання кваліфікації за сукупністю кримінальних правопорушень та відмежування в теорії та практиці.

Тема 3. Кримінально-правова охорона волі, честі та гідності особи

Семінарське заняття – 2 год.

1. Воля, честь та гідність особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.
3. Окремі питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.

Практичне заняття – 2 год.

1. Насильницьке зникнення. Зміст способів вчинення діяння. Питання визначення суб'єкта насильницького зникнення. Кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень та відмежування в теорії та практиці.

2. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Питання кваліфікації за сукупністю кримінальних правопорушень та відмежування від суміжних правопорушень.

Примушування до шлюбу. Особливості способу примушування: питання визначення в теорії і практиці.

Тема 4. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканності особи

Семінарське заняття – 2 год.

1. Статева свобода та статева недоторканість особи як об'єкт кримінально-правової охорони.

2. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

3. Окремі питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

Практичне заняття – 2 год.

1. Вчинення дій сексуального характеру без добровільної згоди потерпілої особи: проблеми визначення ознак складу кримінальних правопорушень.

2. Неповнолітні та малолітні особи як потерпілі від кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності.

3. Примушування до вступу в статевий зв'язок: питання кримінальної відповідальності в теорії та практиці.

Тема 5. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина

Семінарське заняття – 2 год.

1. Особисті права особи як об'єкт кримінально-правової охорони.

2. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина.

3. Окремі питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина.

Практичне заняття – 4 год.

1. Кримінально-правова охорона виборчих та інших політичних прав громадян.

2. Кримінально-правова охорона особистих прав громадян.

3. Кримінально-правова охорона сімейних прав.

4. Кримінально-правова охорона права на працю.

5. Кримінально-правова охорона права на вільне віросповідання.

Тема 6. Кримінально-правова охорона прав та свобод особи при здійсненні правосуддя

Семінарське заняття – 2 год.

1. Інтереси правосуддя як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти прав та свобод особи при здійсненні правосуддя.
3. Окремі питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти прав та свобод особи при здійсненні правосуддя.

Практичне заняття – 4 год.

1. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою: проблеми визначення об'єктивних та суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення.
2. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності: зміст способів вчинення діяння. Кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень та відмежування в теорії та практиці.
3. Примушування давати показання. Особливості способу примушування: питання визначення в теорії і практиці. Питання визначення суб'єкта примушування давати показання.

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Актуальні проблеми теорії та практики кримінально-правової охорони прав та свобод особи

1. Поняття та зміст терміну «кримінально-правова охорона».
2. Поняття та зміст прав та свобод людини і громадянина.
3. Зміст норм Конституції України, Кримінального кодексу України, Європейської Конвенції з захисту прав людини.
4. Аналіз зарубіжного досвіду кримінально-правової охорони прав і свобод людини і громадянина.
5. Роль та місце інститутів Загальної і Особливої частини закону про кримінальну відповідальність в забезпеченні кримінально-правової охорони прав і свобод людини і громадянина.
6. Генеза законодавства, що регламентує кримінально-правову охорону прав та свобод особи.
7. Міжнародний досвід регламентації кримінально-правової охорони прав та свобод особи.
8. Актуальні проблеми практики застосування законодавства, що регламентує кримінально-правову охорону прав та свобод особи.

Тема 2. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи

1. Життя та здоров'я особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак різних видів

вбивства.

3. Умисне вбивство без обтяжуючих та пом'якшуючих обставин.
4. Умисне вбивство за обтяжуючих обставин.
5. Класифікація обставин, що обтяжують умисне вбивство та їх зміст.
6. Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання.

Конструкція складу цього злочину.

7. Об'єктивні ознаки доведення до самогубства.
8. Поняття, види та ступінь тяжкості тілесних ушкоджень.
9. Відмінність тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого від умисного вбивства та вбивства через необережність.
10. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.

Тема 3. Кримінально-правова охорона волі, честі та гідності особи

1. Конституція України про охорону волі, честі та гідності особи.
2. Зміст понять "позбавлення волі" та "викрадення", їх відмінність.
3. Мотив, спосіб, час, кількість потерпілих як кваліфікуючі ознаки незаконного позбавлення волі або викрадення людини.
4. Зміст понять "фізичні страждання" та "зброя" при вчиненні незаконного позбавлення волі або викрадення людини.
5. Кваліфікація захоплення заручників у разі його поєднання з погрозою знищення людей.
6. Конструкція складу торгівлі людьми.
7. Зміст понять «діти» та «тяжкі наслідки» у складі торгівлі людьми.
8. Потерпілий від експлуатації дітей.

Тема 4. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканності особи

1. Кваліфікуючі ознаки зґвалтування.
2. Вплив віку потерпілої особи на кваліфікацію зґвалтування.
3. Кваліфікація зґвалтування за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями.
4. Потерпілі від сексуального насильства.
5. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки примушування до вступу в статевий зв'язок.

Тема 5. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина

1. Конституція України про охорону виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина.
2. Особливості суб'єкта кримінальних правопорушень проти виборчих та інших політичних прав громадян.

3. Особливості законодавчої конструкції порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками.

4. Об'єктивні ознаки порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер.

5. Види дій, та способи порушення недоторканості приватного життя.

6. Зміст об'єктивних та суб'єктивних ознак перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.

Тема 6. Кримінально-правова охорона прав та свобод особи при здійсненні правосуддя

1. Поняття і зміст прав та свобод особи при здійсненні правосуддя.

2. Зміст об'єктивних та суб'єктивних ознак завідомо незаконного затримання, приводу та арешту.

3. Значення рішень Європейського суду з прав людини у забезпеченні кримінально-правової охорони прав і свобод особи.

4. Питання сукупності кримінальних правопорушень при кваліфікації примушування давати показання та відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

5. Потерпілий від порушення права на захист.

Орієнтовний перелік питань для тестового контролю самостійної роботи

1. Розкрити зміст терміну «кримінально-правова охорона».

2. Дати визначення життя та здоров'я особи як об'єктів кримінально-правової охорони.

3. Дати визначення вбивства.

4. Розкрити об'єктивні та суб'єктивні ознаки умисного вбивства.

5. Розкрити зміст умисного вбивства.

6. Здійснити класифікацію обставин, що обтяжують умисне вбивство та розкрити їх зміст.

7. Описати конструкцію складу умисного вбивства, вчиненого у стані сильного душевного хвилювання.

8. Поняття, види та ступінь тяжкості тілесних ушкоджень.

9. Розкрити зміст умисного тяжкого тілесного ушкодження.

10. Відмінність тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого від умисного вбивства та вбивства через необережність.

11. Пояснити зміст поняття «жорстоке поводження, поводження, що принижує честь і гідність особи».

12. Описати способи доведення до самогубства.

13. Описати зміст ознак домашнього насильства.

14. Розкрити зміст понять «воля, честь та гідність особи» як об'єкту

кримінально-правової охорони.

15. Мотив, спосіб, час, кількість потерпілих як кваліфікуючі ознаки незаконного позбавлення волі або викрадення людини.

16. Зміст понять "фізичні страждання" та "зброя" при вчиненні незаконного позбавлення волі або викрадення людини.

17. Описати зміст способів насильницького зникнення.

18. Кваліфікація захоплення заручників у разі його поєднання з погрозою знищення людей.

19. Описати конструкцію складу торгівлі людьми.

20. Розкрити зміст понять «діти» та «тяжкі наслідки» у складі торгівлі людьми.

21. Дати опис особливостей способу примушування до шлюбу.

22. Надати визначення ознак вчинення дій сексуального характеру без добровільної згоди потерпілої особи.

23. Описати кваліфікуючі ознаки зґвалтування.

24. Пояснити зміст об'єктивних ознак сексуального насильства.

25. Розкрити зміст об'єктивних та суб'єктивних ознак примушування до вступу в статевий зв'язок.

26. Розкрити зміст виборчих та інших політичних прав громадян.

27. Розкрити зміст особистих прав громадян.

28. Особливості законодавчої конструкції порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками.

29. Розкрити об'єктивні та суб'єктивні ознаки порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер.

30. Охарактеризувати види дій, та способи порушення недоторканості приватного життя.

31. Визначити зміст об'єктивних та суб'єктивних ознак завідомо незаконного затримання, приводу, домашнього арешту або тримання під вартою.

32. Описати зміст способів вчинення притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності.

33. Питання сукупності кримінальних правопорушень при кваліфікації примушування давати показання та відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

34. Розкрити особливості способу примушування давати показання.

35. Потерпілий від порушення права на захист.

8. Індивідуальні завдання (відсутні за робочим навчальним планом)

Курсові та дипломні роботи відсутні.

9. Методи навчання та контролю

Дисципліна **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»** включає такі види занять як лекції, семінарські, практичні заняття, а також самостійну роботу ад'юнктів та аспірантів.

Вивчення дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»** рекомендується почати з ознайомлення з тематичним планом, який містить структуру курсу, з планами семінарських занять, завданнями для самостійної роботи та тематикою рефератів, доповідей. В результаті ад'юнкта та аспіранта отримує уяву про завдання, що має виконати під час вивчення курсу **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**, а також методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу та підготовки до занять з метою засвоєння основних, сформульованих на підставі сучасних теоретичних положень і новітнього фінансового законодавства України.

Лекційні заняття з актуальних проблем реалізації кримінально-правової охорони прав та свобод особи являють собою найбільш ефективний спосіб передачі й засвоєння навчальної інформації, зокрема щодо розуміння найсуттєвіших чи проблемних питань теорії та чинного законодавства. Вони проводяться переважно з використанням мультимедійного забезпечення, що підвищує рівень засвоєння матеріалу, робить його доступнішим, сприяє активації знань ад'юнктів та аспірантів.

На *семінарські заняття* виноситься широке коло проблемних питань, які націлюють ад'юнктів та аспірантів на всебічне і дискусійне обговорення тем.

Для повного оволодіння теоретичними і нормативними матеріалами з відповідних тем необхідно опрацювати матеріали судово-слідчої практики, статистичні дані, здійснювати моніторинг змін у кримінальному законодавстві та в інших нормативно-правових актах України. При підготовці до семінарських занять ад'юнкти та аспіранти можуть скористатися консультацією науково-педагогічних працівників кафедри, які викладають кримінальне право, під час їх чергування на кафедрі згідно з відповідним графіком. Крім того, ознайомитися з кафедральними дидактичними матеріалами та методичними розробками, а також з навчальною та науковою літературою, яка є в наявності в бібліотеці академії та інших бібліотеках м. Києва.

До кожної теми семінарського заняття наведено ряд ключових понять, які слід законспектувати в окремому зошиті (або розділі робочого зошиту) у формі термінологічного словника.

Самостійна робота є індивідуальним видом роботи кожного ад'юнкта та аспіранта по опрацюванню та осмисленню за допомогою матеріалів лекцій та відповідних розділів навчальних посібників з кримінального законодавства та матеріалів правозастосовної практики.

Робота з першоджерелами оцінюється лектором або викладачем за результатами виступів на конференціях та при проведенні семінарських та практичних занять. Системне, в повному обсязі виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковою умовою успішного засвоєння змісту основних понять та категорій дисципліни.

Методологія застосування різних способів контролю знань ад'юнктів та аспірантів з дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»** передбачає проведення поточного контролю успішності навчання, рубіжного контролю і підсумкового контролю ад'юнктів та аспірантів.

Поточний контроль знань здобувачів

Поточний контроль знань є органічною частиною всього навчального процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу з дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**.

Оцінювання знань ад'юнктів та аспірантів на основі даних поточного контролю знань відбувається:

1) з допомогою перевірки якості засвоєння ад'юнктів та аспірантів програмного матеріалу дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»** з кожної окремої теми, оцінювання відповідей на семінарських та практичних заняттях, тексту реферату та вміння його виголошувати і захищати, участі у науковій роботі тощо;

2) з допомогою перевірки якості виконання завдань для самостійної роботи, зокрема за конспектами матеріалів для підготовки до семінарських і практичних занять, а також словника термінів з даної дисципліни тощо;

3) шляхом оцінювання якості та повноти виконання завдань двох рубіжних контрольних робіт.

Поточний контроль на семінарських заняттях проводиться з метою з'ясування готовності ад'юнктів та аспірантів до занять у таких формах:

- вибіркового усного опитування перед початком занять;
- фронтального стандартизованого усного та/або письмового опитування ад'юнктів та аспірантів за основними питаннями теми заняття;
- фронтальної перевірки виконання домашніх завдань; виклику до дошки окремих ад'юнктів та аспірантів для самостійного розв'язування практичних завдань чи ситуацій;
- експрес-опитування, що являє собою або суцільне опитування всіх присутніх ад'юнктів та аспірантів, групи або вибіркове опитування частини групи ад'юнктів та аспірантів;
- тестування;
- реферативних повідомлень та їх обговорень;
- інше.

В ході семінарського чи практичного заняття ад'юнкт та аспірант групи може отримати як позитивну оцінку (1-5 балів), так і негативну оцінку (0 балів).

Самостійна робота ад'юнктів та аспірантів передбачає цілеспрямований пошук ефективних способів вивчення дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**, свідоме ставлення та послідовність в роботі, вміння використовувати наявну літературу і нормативну базу, планувати власну роботу.

Самостійна робота передбачає виконання письмових завдань до кожного змістовного модуля в окремому зошиті, які перевіряються та оцінюються викладачем разом з контрольною роботою.

Поточний контроль

Поточний контроль з дисципліни «**Кримінально-правова охорона прав та свобод особи**» у відповідності до її структури проводиться двічі у формі контрольної перевірки стану засвоєння ад'юнктами та аспірантами навчального матеріалу. Для виконання поточного контролю ад'юнктам та аспірантам надається 40 хвилин на останньому аудиторному занятті відповідного тематичного плану. При виконанні поточного контролю оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули ад'юнкти та аспіранти після опанування матеріалів дисципліни. До складу завдань контрольної роботи, відповідно до специфіки дисципліни включаються:

- 25 тестових завдань;
- виконання самостійної роботи в окремому зошиті.

Максимальна кількість балів за результатами поточного та підсумкового контролю здобувачів становить 60 балів (мінімальна – 30 балів).

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань здобувачів з дисципліни «**Кримінально-правова охорона прав та свобод особи**» проводиться за результатами рейтингової оцінки за увесь період вивчення даної дисципліни.

Відповідно до навчального плану *підсумковий* контроль з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою кримінального права передбачений у формі заліку.

Залік із перевірки компетентності з даної дисципліни, складається усно за білетами підсумкового контролю, які пропонуються здобувачу. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувача становить 40 балів.

10. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю.

1. Поняття та зміст кримінально-правової охорони прав і свобод особи.
2. Права та свободи людини і громадянина як об'єкт кримінально-правової охорони.
3. Імплементация норм міжнародного права щодо кримінально-правової охорони прав і свобод особи у кримінальне законодавство України.
4. Європейська Конвенція з захисту прав людини та охорона прав і свобод особи в кримінальному законодавстві України: проблеми співвідношення.
5. Конституція України про охорону волі, честі та гідності особи.
6. Конституція України про охорону виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина.
7. Генеза законодавства, що регламентує кримінально-правову охорону прав та свобод особи.

8. Життя та здоров'я особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
9. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за вбивство. Особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак різних видів вбивства.
10. Умисне вбивство та умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинені у стані сильного душевного хвилювання: проблеми теорії та практики.
11. Умисне тяжке тілесне ушкодження. Відмінність тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого від умисного вбивства та вбивства через необережність: проблеми теорії та практики.
12. Доведення до самогубства: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.
13. Домашнє насильство. Зміст ознак домашнього насильства: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.
14. Воля, честь та гідність особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
15. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.
16. Насильницьке зникнення: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.
17. Примушування до шлюбу: питання визначення в теорії і практиці.
18. Статева свобода та статевая недоторканість особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
19. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.
20. Вчинення дій сексуального характеру без добровільної згоди потерпілої особи: проблеми визначення ознак складу кримінальних правопорушень в теорії та практиці.
21. Неповнолітні та малолітні особи як потерпілі від кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості.
22. Примушування до вступу в статевий зв'язок: питання кримінальної відповідальності в теорії та практиці.
23. Виборчі, трудові та інші особисті права особи як об'єкт кримінально-правової охорони.
24. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина.
25. Суб'єкт кримінальних правопорушень проти виборчих та інших політичних прав громадян: проблеми визначення в теорії та практиці.
26. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.
27. Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.

28.Порушення недоторканості приватного життя: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.

29. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.

30. Права та свободи особи при здійсненні правосуддя як об'єкт кримінально-правової охорони.

31. Проблеми теорії та практики кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти прав та свобод особи при здійсненні правосуддя.

32. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою: проблеми визначення об'єктивних та суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення.

33. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності: зміст способів вчинення діяння. Кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень та відмежування в теорії та практиці.

34. Примушування давати показання: проблеми кримінальної відповідальності в теорії та практиці.

11. Рейтингова система оцінювання результатів навчання.

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)						Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
						залік	
Max 60						Max 40	Max 100
Тема 1 10	Тема 2 10	Тема 3 10	Тема 4 10	Тема 5 10	Тема 6 10		

Характеристика оцінювання рівня навчальних досягнень ад'юнкта та аспіранта

Бали	Критерій оцінювання навчальних досягнень
0	За повне незнання і нерозуміння ад'юнктом та аспірантом навчального матеріалу або відмову від відповіді
1	Ад'юнкт та аспірант має найзагальніші знання, що базуються на попередньому досвіді. Може навести визначення, терміни і категорії не розкриваючи їхнього змісту, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань
2	Ад'юнкт та аспірант має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань
3	Ад'юнкт та аспірант володіє окремими положеннями навчального матеріалу, відтворює його не в повній мірі, непослідовно. Ад'юнкт

	та аспірант допускає неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження. Мислення ад'юнкта та аспіранта виражено в репродуктивній формі.
4	Ад'юнкт та аспірант в повній мірі засвоїв навчальний матеріал, володіє категоріально-понятійним апаратом орієнтується у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки). Мислення ад'юнкта та аспіранта виражено в продуктивній формі.
5	Ад'юнкт та аспірант глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Четвертий рівень передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. Мислення ад'юнкта та аспіранта виражено в евристичній формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг ад'юнкт та аспіранта, бали
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	85 - 89
C	ДОБРЕ – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75– 84
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	66 - 74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 65
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 - 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	0 - 34

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Кримінально-правова охорона прав та свобод особи» включає:

- програму з навчальної дисципліни «Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»;
- навчальні посібники з кримінального права у бібліотеці НАВС;

- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних занять з дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**;
- завдання для самостійної роботи ад'юнктів та аспірантів з дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**;
- тестові завдання до семінарських, практичних занять з дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**;
- рубіжні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння ад'юнктами та аспірантами навчального матеріалу;
- методичні матеріали для ад'юнктів та аспірантів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання рефератів, наукових робіт з дисципліни **«Кримінально-правова охорона прав та свобод особи»**.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій

Moodle – безкоштовна, відкрита (Open Source) система управління навчанням: тексти лекцій, рекомендовані питання до підсумкового контролю, літературні джерела, мультимедійні презентації, тестові завдання.

Наявність ноутбуків, комп'ютерів, планшетів, смартфонів з виходом до мережі Інтернет.

12. Рекомендована література

Базова

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/254k/96-вр> (дата звернення: 21.12.2017).
2. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 21.12.2017).
3. Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 грудня 1993 р. № 3782-XII / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text>
4. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 р. № 2229-VIII / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
5. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. № 2402-III / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
6. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень» від 17 червня 2015 р. / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-19>
7. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20 вересня 2011 р. № 3739-VI / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>

8. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту дітей від сексуальних зловживань та сексуальної експлуатації» від 14 березня 2018 року № 2334-VIII Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2334-19#n2>

9. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року № 2227-VIII Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#n6>

10. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

11. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами від 2 грудня 1949 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162#Text

12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

13. Конвенція про примусову чи обов'язкову працю № 29 від 28 червня 1930 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_136#Text

14. Конвенція про рабство від 25 вересня 1926 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_857#Text

15. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами та пояснювальна доповідь. Стамбул (Туреччина). 11.V.2011 / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>

16. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16 травня 2005 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858#Text

17. Постанови Пленуму Верховного Суду України (2002–2009 рр.) URL : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/623809D> (дата звернення: 10.02.2017).

Основна література:

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

2. Акімов М.О. Кримінально-правова охорона свободи особи: проблеми та шляхи вирішення. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2018. № 1(3). С. 141-151.

3. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг.ред. В.В. Топчія; наук.ред. В.І. Антипов. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

4. Андрушко А.В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи: монографія. Київ: Ваіте, 2020. 560 с.
5. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.
6. Бабенко А.М. Теоретико-правові засади кримінальної відповідальності за примушування до вступу в статевий зв'язок. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 3. С. 22-24.
7. Батиргарєєва В.С. Торгівля людьми в Україні: погляд із сьогодення. Питання боротьби зі злочинністю. 2017. Вип. 33. С. 68-77.
8. Блага А.Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз та запобігання): монографія. Харків: ФО-П Макаренко, 2014. 360 с.
9. Борисов В. Потерпілий від злочину як соціальний суб'єкт кримінально-правової охорони. Право України. 2017. № 2. С. 100-107.
10. Браки по принуждению в Швейцарии – миф или реальность. Швейцария деловая. 4 декабря 2017 г. URL: <https://business-swiss.ch/2017/12/braki-po-prinuzhdeniyu-v-shvejtsarii/#>
11. Брух Х.І. Способи вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 154 «Примушування до вступу в статевий зв'язок» КК України. Часопис Київського університету права. 2015. № 1. С. 251–256.
12. В Великобритании ввели уголовную ответственность за принуждение к браку / Vladtime.ru. 17 июня 2014 г. URL: <https://www.vladtime.ru/obsh/378036>
13. В Кыргызстане процветает принуждение несовершеннолетних к браку / TUZ.KG. 15 марта 2018 г. URL: <http://www.tuz.kg/index.php/experts/item/1146-v-kyrgyzstane-protsvetaet-prinuzhdenie-nesovershennoletnikh-k-braku>
14. Вартилецька І.А., Горбачевський В.Я., Микитчик О.В., Пługатир В.С. Кримінальне право України. Особлива частина. Альбом схем : Навч. посіб. – К. : Алерта, 2015. – 576 с.
15. Вдовіченко С., Кампо В. Право на людську гідність: українська теорія і практика у контексті європейського досвіду. Вісник Конституційного Суду України. 2012. № 4. С. 55–62.
16. Відшкодування потерпілим від насильницьких злочинів: європейські стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О.А. Банчука. Київ: Москаленко О.М., 2015. 268 с.
17. Володіна О.О. Кримінально-правове значення способів захоплення заручників. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. № 2 (3). С. 188–196.
18. Газдайка-Василишин І.Б., Молотов С.О., Созанський Т.І. Кримінально-правова характеристика злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми: посібник для підрозділів Національної поліції у схемах. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. 32 с.

19. Гальцова В.В. До проблеми об'єкта і системи злочинів проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх. Проблеми законності. 2014. Вип. 125. С. 193–201.

20. Дудоров О.О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики): практ. порадник. Сєверодонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. 92 с.

21. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. Київ: Ваїте, 2019. 288 с.

22. Камінський П.В. Тлумачення поняття «примушування» у контексті ст. 151-2 Кримінального кодексу України. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 1. С. 448–451.

23. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України : навчальний посібник / за ред. О. М. Литвинова. Харків : Константа, 2017. 448 с.

24. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.

25. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін.; за ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2020. 656 с.

26. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / за ред. проф. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2015. 680 с.

27. Кузнецов В.В., Семчук Н.О., Чабанюк В.Д. Кримінально-правова охорона моральності неповнолітніх: порівняльно-правове дослідження: монографія. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2017. 276 с.

28. Насильницькі зникнення в Україні та зникнення безвісти під час воєнного конфлікту на сході в 2014–2018 рр. / Права людини в Україні. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. 11 червня 2018 р. URL: <http://khp.org/index.php?id=1528705847>

29. Насильницькі зникнення в Україні та зникнення безвісти під час воєнного конфлікту. Харків, 2018. 48 с.

30. Насильницькі зникнення та зникнення безвісти під час збройного конфлікту на сході України у 2014–2018 рр. / упоряд. Є.Ю. Захаров. Харків: ТОВ «Видавництво “Права людини”», 2019. 78 с.

31. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

32. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1368 с.

33. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

34. Небитов А.А. Сексуальна експлуатація в Україні: кримінально-правовий та кримінологічний аналіз: монографія. Київ: Освіта України, 2016. 464 с.

35. Небитов А.А. Торгівля людьми: стан, тенденції та запобігання: монографія. Донецьк: ПП «ВД «Кальміус», 2013. 224 с.

36. Осадчий В.І. Злочини проти правосуддя: Монографія. К.: ФОП Маслаков, 2018. 200 с.

37. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України): навчальний посібник / звернення до читачів Головіна А.С. – Голови Конституційного Суду України (VII.2010 – VII.2013 роки); вст. слово і заг. ред. проф. Мартиненка П.Ф., Кампа В.М. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 376 с.

38. Харитонova О.В. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Науково-практичний посібник. Харків: ТОВ «Видавництво “Права людини”», 2018. 344 с.

12. Інтернет ресурси

1. www.rada.gov.ua- Офіційний сайт Верховної Ради України
2. www.ac-rada.gov.ua - Офіційний сайт Рахункової палати України
3. www.kmu.gov.ua - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
4. www.mvs.gov.ua - Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України
5. www.stat.gov.ua - Офіційний сайт Державної служби статистики України
6. www.naiau.kiev.ua/ – Офіційний сайт Національної академії внутрішніх справ України
7. www.nau.ua – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
8. www.mon.gov.ua/ – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки.
9. www.pravoznaves.com.ua- Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець»
10. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського.
11. www.gntb.n-t.org/ – Державна науково-технічна бібліотека України (Київ).
12. korolenko.kharkov.com/ – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.